

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 marca 2022 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi - Widzewa w Łodzi VIII Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Tomasz Kalsztein

Protokolant: st. sekr. sąd. Izabella Bors

po rozpoznaniu w dniu 10 lutego 2022 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w K.

przeciwko J. K.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej J. K. na rzecz powoda (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w K. kwotę 26.711,36 zł (dwadzieścia sześć tysięcy siedemset jedenaście złotych trzydzieści sześć groszy) z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym, nie więcej niż dwukrotność odsetek ustawowych za opóźnienie w stosunku rocznym, od dnia 26 lipca 2021 roku do dnia zapłaty, z zastrzeżeniem pozwanej, jako spadkobiercy W. U., prawa do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczoną odpowiedzialność do wartości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku;

2. zasądza od pozwanej J. K. na rzecz powoda (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w K. kwotę 4.990 zł (cztery tysiące dziewięćset dziewięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt VIII C 770/21

UZASADNIENIE

W dniu 26 lipca 2021 roku powód (...) w K., reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika, wytoczył przeciwko pozwanej J. K. powództwo

o zapłatę kwoty 26.711,36 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym, nie więcej niż odsetki maksymalne za opóźnienie, od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz wniósł o zasądzenie zwrotu procesu.

W uzasadnieniu pełnomocnik wyjaśnił, że powód jest nabywcą wierzytelności wynikającej z umowy pożyczki nr (...) z dnia 18 grudnia 2015 roku. Na mocy tej umowy (...) im. (...) w G. udzielił W. U. pożyczki w kwocie 28.500 zł, której spłata miała nastąpić w miesięcznych ratach. W dniu 31 października 2017 roku pożyczkobiorczyni zmarła nie regulując należności wynikających z zaciągniętego zobowiązania. Zgodnie z regulaminem udzielania kredytów i pożyczek (...), roszczenie o zwrot pożyczki staje się wymagalne z dniem ustania członkostwa pożyczkobiorcy, a takie ma miejsce w chwili śmierci. W dniu 8 grudnia 2017 roku notariusz T. K. sporządził akt poświadczenia dziedziczenia po zmarłej, na mocy którego spadek na podstawie testamentu z dobrodziejstwem inwentarza nabyła pozwana J. K..

Jako spadkobierczyni pożyczkobiorczyni pozwana stała się dłużniczką powoda w zakresie niespłaconej pożyczki. Na dochodzoną kwotę składają się: kapitał pożyczki – 21.319,74 zł oraz odsetki karne – 5.391,62 zł.

(pozew k. 2-4v.)

W dniu 9 września 2021 roku Sąd wydał przeciwko pozwanej nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, którym zasądził dochodzoną pozwem kwotę wraz z kosztami procesu. Nakaz ten pozwana zaskarżyła sprzeciwem podnosząc, że nie stać ją na spłatę zadłużenia.

(nakaz zapłaty k. 71, sprzeciw k. 79)

W toku procesu stanowiska stron nie uległy zmianie. Na rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku ustanowiony przez pozwaną zawodowy pełnomocnik wniósł o oddalenie powództwa. Podniósł, że powód nie udowodnił faktu nabycia wierzytelności, zgłosił zarzut przedawnienia roszczenia, wreszcie wskazał, że roszczenie jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i z zasadą zaufania do instytucji finansowych.

(pismo procesowe k. 92-96, protokół rozprawy k. 141-143)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 18 grudnia 2015 roku W. U., będąca matką pozwanej J. K., zawarła ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową im. F. S. z siedzibą w G. umowę pożyczki (kredyt konsumencki) nr (...), zgodnie z treścią której, (...) udzielił pożyczkobiorcy pożyczki w wysokości 28.500 zł, na okres od dnia 18 grudnia 2015 roku do dnia 27 listopada 2025 roku, na warunkach określonych umową i Regulaminem udzielania kredytów i pożyczek (...). Pożyczka oprocentowana była według zmiennej stopy procentowej ustalonej przez Zarząd (...) w dniu zawarcia umowy w wysokości 10% w skali roku. Ponadto strony umowy ustaliły, że w przypadku nieterminowej spłaty pożyczki należność z tego tytułu staje się w dniu następnym należnością przeterminowaną. Od niespłaconego w całości lub w części kapitału, a od dnia wniesienia powództwa od całości zadłużenia, pożyczkodawca pobierał odsetki według zmiennej stopy procentowej wynoszącej czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP. Spłata pożyczki wraz z należnymi odsetkami miała nastąpić do dnia 27 listopada 2025 roku, przy czym pożyczkobiorca zobowiązywał się do dokonywania spłat w miesięcznych ratach, zgodnie z harmonogramem spłaty, tj. do 27-go dnia każdego miesiąca. Wysokość raty ustalona została na kwotę 379,54 zł, zaś w przypadku ostatniej raty – na kwotę 379,45 zł. Szacunkowy koszt pożyczki wynosił 26.867,55 zł i obejmował: wyliczone szacunkowo odsetki – 16.665,17 zł, opłatę przygotowawczą – 40 zł, prowizję – 5.557,50 zł, koszt składki ubezpieczeniowej – 4.582,80 zł oraz opłatę za wybrany sposób uruchomienia pożyczki – 22,08 zł. Strony umowy ustaliły również, że (...) ma prawo do wypowiedzenia umowy z 30-dniowym terminem wypowiedzenia i postawienia całej pożyczki wraz z odsetkami w stan natychmiastowej wymagalności w przypadku stwierdzenia, że warunki udzielenia pożyczki nie zostały dotrzymane, a także w przypadku, gdy pożyczkobiorca nie zapłacił w terminach określonych w umowie pełnych rat pożyczki za co najmniej dwa okresy płatności, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy listem poleconym do zapłaty zaległych rat w terminie nie krótszym niż 14 dni od otrzymania wezwania, pod rygorem wypowiedzenia umowy.

Zabezpieczeniem spłaty przyznanej pożyczki było przystąpienie do umowy ubezpieczenia grupowego WALOR.

W dniu podpisania umowy na rachunek pożyczkobiorcy została przelana kwota 28.500 zł.

Podstawę zawarcia umowy stanowił wniosek W. U. z dnia 17 grudnia 2015 roku. We wniosku pożyczkobiorczyni podała wysokość miesięcznego dochodu na kwotę 1.041,13 zł.

(umowa pożyczki k. 43-45, uchwały (...) k. 46-47, regulamin k. 48-49, wniosek o przyznanie pożyczki k. 97-99, harmonogram spłaty k. 100-101, zestawienie operacji z rachunku k. 117-119, okoliczności bezsporne)

W. U. dokonywała spłat zaciągniętego zobowiązania, przy czym wpłaty były uiszczane po terminie płatności wynikającym z harmonogramu.

W dniu 31 października 2017 roku W. U. zmarła. Po śmierci pożyczkobiorczyni została skreślona z rejestru członków spółdzielni ze skutkiem od dnia śmierci, zgodnie z art. 25 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 roku Prawo spółdzielcze, w następstwie czego pożyczkodawca, działając w oparciu o treść § 28 Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek, postawił wierzytelność z tytułu umowy pożyczki nr (...) w stan natychmiastowej wymagalności – od tej daty.

Na datę postawienia pożyczki w stan wymagalności, pozostały do spłaty kapitał wyrażał się kwotą 25.573,27 zł, zaś odsetki umowne – kwotą 450,80 zł.

W związku ze zgonem W. U. pożyczkodawca zgłosił ubezpieczycielowi roszczenie z tytułu przedmiotowej umowy pożyczki. Decyzją z dnia 20 lutego 2018 roku ubezpieczyciel poinformował (...) o odmowie wypłaty świadczenia z tytułu zgonu W. U.. Uzasadniając swoje stanowisko wyjaśnił, że zgon pożyczkobiorcy nie nastąpił na skutek nieszczęśliwego wypadku, zawału serca lub udaru mózgowego, a zatem zdarzenie to nie jest objęte zakresem ubezpieczenia.

(regulamin k. 48-49, raport spłaty k. 61-62, decyzja k. 114, zestawienie operacji z rachunku k. 117-119, okoliczności bezsporne)

Aktem poświadczenia dziedziczenia z dnia 8 grudnia 2017 roku notariusz T. K. poświadczył, że spadek po W. U. zmarłej dnia 31 października 2017 roku na podstawie testamentu nabyła w całości, z dobrodziejstwem inwentarza, córka J. K..

Pozwana nie miała świadomości zaciągnięcia przez matkę przedmiotowego zobowiązania.

(dowód z przesłuchania pozwanej – elektroniczny protokół rozprawy k. 10 lutego 2022 roku, akt poświadczenia dziedziczenia k. 55-55v., okoliczności bezsporne)

W dniu 27 września 2018 roku powód zawarł z (...) im. (...) umowę o przelew wierzytelności m.in. wobec dłużnika W. U., oznaczonej, jako wynikającej z tytułu umowy nr (...) z dnia 18 grudnia 2015 roku.

(umowa przelewu wierzytelności wraz z załącznikami k. 13-24v.)

W dniu 29 października 2020 roku powód wystąpił przeciwko pozwanej z wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej w sprawie o zapłatę należności w kwocie 26.395,95 zł wynikającej z tytułu umowy pożyczki nr (...) z dnia 18 grudnia 2015 roku. W treści propozycji ugody powód zaoferował pozwanej rozłożenie spłaty długu na okres 24 miesięcznych rat po 1.099,83 zł każda. Na posiedzeniu w dniu 15 lutego 2021 roku pozwana oświadczyła, że nie wyraża zgody na zawarcie ugody, wobec czego Sąd stwierdził, że do ugody nie doszło.

(wniosek k. 56-57, wyciąg z książki nadawczej k. 58, protokół k. 60-60v., okoliczności bezsporne)

Odsetki karne naliczone od wymagalnego kapitału pożyczki za okres od dnia 29 grudnia 2017 roku do dnia 26 lipca 2021 roku wyrażają się kwotą 5.419,30 zł. Na poczet odsetek powód zaliczył wpłatę w wysokości 27,68 zł, wobec czego należność ta zmalała do kwoty 5.391,62 zł.

(rozliczenie wysokości zadłużenia k. 117-117v., okoliczności bezsporne)

Do dnia wyrokowania pozwana nie uregulowała zadłużenia dochodzonego przedmiotowym powództwem.

(okoliczność bezsporna)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił bądź jako bezsporny, bądź na podstawie znajdujących się w aktach sprawy dowodów z dokumentów, które nie budziły wątpliwości, co do prawidłowości i rzetelności ich sporządzenia, nie były także kwestionowane przez żadną ze stron procesu. Za podstawę ustaleń faktycznych Sąd przyjął ponadto dowód z przesłuchania pozwanej.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo podlega uwzględnieniu w całości.

Rozważania w niniejszej sprawie rozpocząć należy od oceny zgłoszonego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia roszczenia, skuteczne podniesienie przedmiotowego zarzutu jest bowiem wystarczające do oddalenia powództwa bez potrzeby ustalenia, czy zachodzą wszystkie inne przesłanki prawnomaterialne uzasadniające jego uwzględnienie, a ich badanie w takiej sytuacji staje się zbędne (por. uzasadnienie uchwały pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2006 roku, III CZP 84/05, OSNC 2006/7-8/114 oraz uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2010 roku, I CSK 653/09, LEX). W ocenie Sądu zarzut ten okazał się bezzasadny. W sprawie nie budziło wątpliwości, że wnioskiem datowanym na dzień 29 października 2020 roku (a więc przed upływem 3 lat od daty wymagalności roszczenia przypadającej na dzień 31 października 2017 roku) powód zaważwał pozwaną do próby ugodowej żądając zapłaty kwoty 26.395,95 zł wynikającej z tytułu umowy pożyczki

nr (...), czym skutecznie przerwał bieg terminu przedawnienia, który zgodnie

z ogólną zasadą wyrażoną w art. 118 k.c. wynosi 3 lata. Zgodnie bowiem z ugruntowanym poglądem judykatury zaważanie do próby ugodowej, o którym mowa w art. 185 k.p.c., prowadzi do przerwy biegu przedawnienia, o ile w treści wniosku w sposób jednoznaczny określono przedmiot żądania i jego wysokość (por. m.in. postanowienie SN z dnia 14 stycznia 2022 roku, I CSK 731/22, L.). Jak wyjaśnił SN w wyroku z dnia 17 czerwca 2021 roku

((...) 104/21, L.) „każde zaważanie do próby ugodowej powoduje przerwę biegu przedawnienia. Do oceny podstaw zastosowania art. 123 § 1 pkt 1 k.c. niezbędne jest rozstrzygnięcie, czy dana czynność przed sądem lub innym stosownym organem należy do kategorii czynności przedsięwziętych bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Prawidłowa wykładnia przywołanego wyżej przepisu prowadzi do wniosku, że kwalifikacja określonej czynności jako „przedsięwziętej bezpośrednio w celu dochodzenia roszczenia” ma charakter generalny i odnosi się do „każdej czynności przed sądem” należących do tej samej kategorii. Przedsięwzięcie czynności „bezpośrednio w celu dochodzenia” nie podlega więc indywidualnej kontroli zmierzającej do ustalenia, czy w danym przypadku celem powoda było konkretnie dochodzenie roszczenia, czy realizacja innych planów lub interesów. Skoro więc stosownie do utrwalonego obecnie zapatrywania zainicjowanie postępowania pojednawczego jest zaliczane do katalogu czynności określonych w art. 123 § 1 pkt 1 k.c., to bez znaczenia pozostaje kwestia rzeczywistych intencji wierzyciela, który doprowadził do wszczęcia tego postępowania. Z perspektywy podstaw stosowania art. 123 § 1 k.c. cele towarzyszące wierzycielowi nie podlegają badaniu, jako pozbawione doniosłości prawnej. Skutek przerwania biegu przedawnienia, przewidziany

w art. 123 § 1 pkt 1 k.c., następuje bowiem z mocy prawa (ex lege), w następstwie dokonania określonej czynności procesowej. Istotne pozostaje natomiast jedynie to, czy wniosek

o zaważanie do próby ugodowej został wniesiony skutecznie w tym sensie, że nie nastąpił zwrot wniosku, jego odrzucenie lub umorzenie postępowania pojednawczego”. Posiedzenie

w przedmiocie złożonego przez powoda wniosku odbyło się w dniu 15 lutego 2021 roku,

a zatem z tą datą przedawnienie na nowo rozpoczęło swój bieg. W konsekwencji uznać należy, że w dacie wytoczenia powództwa roszczenie nie uległo przedawnieniu.

W ocenie Sądu równie chybiony okazał się zarzut braku legitymacji czynnej powoda. Zaoferowany przez stronę powodową materiał dowodowy jest wystarczający do wykazania,

iż nabyła ona ze skutkiem prawnym wierzycielność wobec pozwanej wynikającą z umowy pożyczki z dnia 18 grudnia 2015 roku. Powód złożył do akt sprawy umowę sprzedaży wierzycielności wraz z załącznikami, przy czym wykaz wierzycielności został umieszczony

w jednym z postanowień umowy (pkt 4.2). Przedłożone dokumenty zostały podpisane przez osoby upoważnione do reprezentowania cedenta i cesjonariusza, wykazane w załączonych pełnomocnictwach i odpisach KRS, wobec czego brak jest podstaw do kwestionowania ich prawdziwości. Umowa cesji precyzowała przy tym dokładnie co jest jej przedmiotem oraz na jakich zasadach ma nastąpić sprzedaż wierzytelności. Oczywiście jest przy tym, że lista wierzytelności nie została złożona w formie kompletnej, a jedynie skróconej, tj. pozwalającej na weryfikację konkretnej wierzytelności (tu: przysługującej wobec pożyczkobiorcy), co jednak nie umniejsza jej mocy dowodowej. Nie może budzić wątpliwości, że na potrzeby przedmiotowego procesu koniecznym było jedynie wykazanie, iż umowa cesji przenosiła tę konkretną wierzytelność stanowiącą źródło żądania powoda. Kontynuując rozważania w zakresie omawianego zarzutu podkreślenia wymaga także, iż wierzytelność objęta cesją została w odpowiedni sposób oznaczona, co pozwala na jej pełną identyfikację. Godzi się przypomnieć, że zgodnie z dyspozycją art. 509 § 1 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią, chyba, że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Celem i skutkiem przelewu jest przejście wierzytelności na nabywcę. Jest to jedynie zmiana podmiotowa stosunku zobowiązaniowego. W wyniku przelewu przechodzi na nabywcę ogół uprawnień przysługujących dotychczasowemu wierzycielowi, który zostaje wyłączony ze stosunku zobowiązaniowego, jaki go wiązał z dłużnikiem. Wierzytelność przechodzi na nabywcę w takim stanie, w jakim była w chwili zawarcia umowy przelewu, wraz ze wszystkimi związanymi z nią prawami. Wyjaśnić wreszcie należy, że ewentualny brak zawiadomienia dłużnika o dokonanej cesji w żaden sposób nie wpływa na jej skutki. Całość powyższych rozważań prowadzi do wniosku, iż strona powodowa wykazała swoją legitymację procesową. Złożone do akt dokumenty pozwalają jednoznacznie stwierdzić, iż przejście wierzytelności miało miejsce, wynika z nich bowiem kiedy i pomiędzy jakimi stronami doszło do zawarcia umowy przelewu wierzytelności, wobec kogo wierzytelność przysługiwała oraz jakie było źródło jej powstania.

Przechodząc do oceny żądania powoda wyjaśnienia wymaga, że w sprawie niesporne było twierdzenie faktyczne powoda o tym, że W. U. łączyła ze (...) umowa pożyczki z dnia 18 grudnia 2015 roku przenosząca wartość 28.500 zł, która miała zostać zwrócona wraz z odsetkami (umownymi) w oznaczonych terminach spłaty. Poza sporem pozostawało ponadto, że pożyczkobiorczyni z opóźnieniem regulowała swoje zobowiązanie, co wprost wynika z raportu spłaty oraz z zestawienia operacji z rachunku, jak również, że na skutek śmierci W. U. w dniu 31 października 2017 roku, została ona z tą datą skreślona z listy członków (...), zaś powód postawił istniejącą na ten dzień wierzytelność w stan natychmiastowej wymagalności. W tym miejscu godzi się przypomnieć, że w myśl art. 35 ustawy z dnia 5 listopada 2009 roku o Spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, w razie ustania członkostwa roszczenie o zwrot pożyczki lub kredytu staje się wymagalne z dniem ustania członkostwa. Zarząd może postanowić inaczej w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Ustanie członkostwa następuje w przypadkach przewidzianych przez ustawę z dnia 16 września 1982 roku Prawo spółdzielcze. Skutek ten następuje m.in. w przypadku śmierci członka (...), w myśl bowiem art. 25 ust. 1 tej ustawy, członka zmarłego skreśla się z rejestru członków spółdzielni ze skutkiem od dnia, w którym nastąpiła śmierć. Wprawdzie skreślenie, o którym mowa, ma charakter jedynie porządkowy i nie należy identyfikować go z wykreśleniem członka z rejestru spółdzielni w rozumieniu art. 24 § 2 ustawy, to jednak ów charakter należy wiązać z deklaratoryjnością podejmowanej czynności, rozumianą w ten sposób, iż organ (...) dokonuje wyłącznie technicznej czynności, która nie rodzi żadnych skutków prawnych, te bowiem następują automatycznie z chwilą śmierci członka (...) (zgodnie z art. 15 § 2 ustawy Prawo spółdzielcze, członkiem spółdzielni może być każda osoba fizyczna o pełnej zdolności do czynności prawnych, tej zaś osoby zmarłe nie posiadają). W przypadku osób fizycznych, w razie ich śmierci, prawa i obowiązki o charakterze majątkowym, przechodzą co do zasady na spadkobierców, którzy wstępują zazwyczaj w stosunki obligacyjne. Wobec następstwa prawnego, śmierć osoby fizycznej nie powoduje zatem wygaśnięcia zobowiązania, ani jego skutków prawnych. W świetle powyższego nie może budzić wątpliwości, że w przypadku śmierci członka kasy spółdzielczej, istniejące względem niego zadłużenie wynikające np. z umowy pożyczki jest stawiane w stan natychmiastowej wymagalności, a odpowiedzialność za jego spłatę spoczywa na spadkobiercach zmarłego. Tak też przedmiotową kwestię przedstawia się w doktrynie, podnosząc, że ustanie członkostwa wywołuje dla byłego członka lub jego spadkobierców surowe konsekwencje, jest on bowiem zobowiązany spełnić świadczenie wcześniej, niż wynikałoby to z treści zawartej umowy pożyczki lub kredytu (por. m.in. A. Herbert i inni, Spółdzielcze kasy

oszczędnościowo-kredytowe. Komentarz. Warszawa 2014). Poza sporem pozostawała również legitymacja bierna pozwanej, która na mocy poświadczenia dziedziczenia z dnia 8 grudnia 2017 roku nabyła spadek po W. U. w całości z dobrodziejstwem inwentarza. Przypomnienia wymaga w tym miejscu, że stan czynny spadku po zmarłym ma irrelewantne znaczenie dla oceny zasadności powództwa, jakie wierzyciel wytacza przeciwko spadkobiercy. Przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza chroni natomiast spadkobiercę przed odpowiedzialnością za długi spadkowe powyżej wartości stanu czynnego spadku, co wynika z przepisu art. 1002 k.c. W judykaturze za niesporny uznać należy pogląd, że kwestia, czy długi spadkowe przekraczają stan czynny spadku wobec jego przyjęcia z dobrodziejstwem inwentarza, nie podlega badaniu w ramach postępowania rozpoznawczego. Ograniczenie odpowiedzialności dłużnika - spadkobiercy może być bowiem zastrzeżone w wyroku (art. 319 k.p.c.) bądź w klauzuli wykonalności nadanej przeciwko spadkobiercy (art. 792 k.p.c.). Ustalenie zatem, czy istnieje spadek (majątek) pozwalający na zaspokojenie przypadającej od dłużnika należności, należy do postępowania egzekucyjnego (por. m.in. wyrok SA w Warszawie z dnia 28 stycznia 2016 roku, VI ACa 663/15, LEX; wyrok SN z dnia 9 września 1976 roku, IV PR 135/76, OSNC 1977/4/80).

W ocenie Sądu, wątpliwości nie budziła także kwota zadłużenia zmarłej, wynikała ona bowiem z dokumentów przedłożonych przez powoda, w szczególności z porównania treści harmonogramu spłat pożyczki z treścią wyciągu z rachunku pożyczkobiorcy oraz raportem spłaty. Wysokość dochodzonej przez powoda kwoty z tytułu kapitału pożyczki i naliczonych odsetek umownych nie była przy tym kwestionowana przez stronę pozwaną, co jednoznacznie wynika z treści sprzeciwu od nakazu zapłaty oraz stanowiska pełnomocnika pozwanej wyrażonego na rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku. Kontestując żądanie powoda pozwana, poza zarzutem przedawnienia i braku nabycia wiarygodności przez powoda, podniosła zarzut sprzeczności roszczenia z zasadami współżycia społecznego. Zarzut ten jest niezasadny. Zgodnie z art. 5 k.c., nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Klauzule społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa i zasad współżycia społecznego należy traktować jako normy społeczne ogólne, mające na celu złagodzenie rygorystyki prawnego przepisów prawnych i dostosowaniu ich do potrzeb życia (do konkretnych okoliczności faktycznych). Są to normy odnoszące się do wszystkich możliwych przypadków, gdy powoływanie się na prawo podmiotowe nie stanowi jego wykonywania, lecz jego nadużywanie, które nie jest społecznie aprobowane. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale

z dnia 24 stycznia 2007 roku (III CZP 117/06, OSNC 2007/11/165) zarówno w doktrynie prawa cywilnego, jak i judykaturze, dominuje pogląd, iż nie ma podstaw do czynienia jakichkolwiek wyłączeń w zakresie stosowania art. 5 k.c. Przestrzeganie zasad współżycia społecznego powinno być zatem immanentnym czynnikiem każdego zachowania się w każdej sytuacji. Wprawdzie w niektórych, nielicznych wypadkach, Sąd Najwyższy wyłączył stosowanie art. 5 k.c., np. w sprawach o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym lub w sprawach o ustalenie nieważności czynności prawnej, a w innych dopuścił stosowanie tego przepisu tylko w sytuacjach szczególnie wyjątkowych, np. w sprawach o prawa stanu cywilnego, to jednak dyrektywa powszechnego respektowania zasad współżycia społecznego nie została podważona. Należy wskazać, iż przepis art. 5 k.c. jest tak ujęty, że może być stosowany do wszystkich podmiotów, bo każdy uczestnik obrotu prawnego może dopuścić się nadużycia prawa. Nie występuje tutaj prawne zróżnicowanie sytuacji uczestników obrotu.

W wyroku z dnia 20 lipca 2006 roku Sąd Najwyższy wyraźnie stwierdził, iż każdy podmiot - w tym przedsiębiorca - może powoływać się na instytucję nadużycia prawa (V CSK 115/06, LEX nr 1044085). Podkreślenia wymaga także okoliczność, iż zawarta w treści art. 5 k.c. dyrektywa nie została zakwestionowana w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, który stwierdzając zgodność art. 5 k.c. z Konstytucją (wyrok TK z dnia 17 października 2000 roku, SK 5/99, OTK ZU 2000/7 poz. 254), podkreślił przydatność klauzul generalnych - w tym zasad współżycia społecznego - dla nadawania stosowaniu przepisów „bezpośredniego sensu aksjologicznego zakorzenionego w Konstytucji”. Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, zasady współżycia społecznego, mimo że wywodzą się z poprzedniego okresu, współlistnieją z całym systemem prawa cywilnego i jako czynnik uelastyczniający ten system, muszą być brane pod uwagę przez sądy przy rozstrzyganiu każdej sprawy. Przez pojęcie zasad współżycia społecznego należy rozumieć podstawowe zasady etycznego i uczciwego postępowania, wyrażające idee słuszności

w prawie i wolności ludzi, odwołujące się do powszechnie znanych w naszej kulturze wartości. Jest oczywiste, że klauzula zasad współżycia społecznego odwołuje się do ocen i wartości ukształtowanych poza systemem prawnym, a więc mających charakter zasad moralnych, obyczajowych, czy też zwyczajowych. Wydaje się, że za trafne i istotne dla praktyki stosowania prawa należy uznać spostrzeżenie, iż zasady współżycia społecznego mają chronić przede wszystkim pewne wartości moralne, natomiast zasady społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa - wartości ekonomiczne. Tym samym nie jest uważane za wykonywanie prawa przez uprawnionego w sytuacji, gdy jego działanie lub zaniechanie pozostaje w sprzeczności ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa lub zasadami współżycia społecznego. Wręcz przeciwnie, należy uznać, iż mamy wówczas do czynienia z nadużyciem prawa podmiotowego. Jednakże dla rozstrzygnięcia, czy w okolicznościach konkretnego wypadku występuje nadużycie prawa, decydujące znaczenie ma ocena tego wypadku dokonana przez sąd. Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpatrywanej sprawy przypomnieć należy, że pozwana na mocy art. 922 § 1 k.c. weszła w prawa i obowiązki zmarłej matki. Na skutek nabycia spadku pozwana stała się podmiotem praw i obowiązków wynikających

z przedmiotowej umowy pożyczki, a zatem winna spłacić zadłużenie wynikające z tego zobowiązania. W świetle powyższych rozważań brak jest podstaw do kwalifikowania działania powoda, jako stanowiącego nadużycie prawa podmiotowego, zwłaszcza jeśli uwzględni się dodatkowo okoliczność, że dłużnik może się bronić przed takim działaniem poprzez przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza, co w niniejszej sprawie miało miejsce. Żądanie powoda jest oparte na przepisach prawa, których treść została przytoczona wyżej, pozwana nie wykazała zaś, iż narusza ono zasady współżycia społecznego. Truizmem jest przy tym stwierdzenie, iż brak spłaty zadłużenia naruszało interesy ekonomiczne powoda.

Wyjaśnienia wymaga również, że wierzyciel nie jest zobligowany do zawarcia ugody w przedmiocie spłaty zadłużenia. Niemniej jednak, odnosząc się do twierdzeń pozwanej odnośnie braku wyrażenia przez powoda zgody na ratałną spłatę zadłużenia, zwrócić należy uwagę, że we wniosku o zawezwanie do próby ugodowej powód proponował rozłożenie spłaty dochodzonej pozwem kwoty na 24 miesięczne raty po 1.099,83 zł każda, na co J. K. się nie zgodziła. Zasadne jest zatem przyjęcie, że to w wyniku zachowania się dłużnika, nie zaś wierzyciela, pozwana nie może spłacać zobowiązania w dogodny dla siebie sposób.

Co oczywiste ewentualna zmiana zapatrywania pozwanej w powyższym zakresie nie kreowała po stronie powoda obowiązku zawarcia ugody. Tym samym zarzut pozorności propozycji ugody, w kontekście stanowiska wyrażonego przez pozwaną na posiedzeniu w przedmiocie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej, nie może być uznany za zasadny.

Z punktu widzenia zasadności żądania powoda irrelevantne znaczenie ma również fakt objęcia pożyczkobiorczyni umową grupowego ubezpieczenia, z decyzji z dnia 20 lutego 2018 roku wynika bowiem, że pożyczkodawca zgłosił stosowne roszczenie z tej umowy, zaś ubezpieczyciel (...) odmówił wypłaty świadczenia z uwagi na brak wystąpienia zdarzenia objętego zakresem ubezpieczenia.

Wreszcie uwypuklenia wymaga, że ewentualna choroba alkoholowa W. U. pozostawała bez wpływu na zaciągnięte przez nią zobowiązanie, skoro brak jest jakiegokolwiek dowodu na to, że pożyczkodawca miał świadomość tego schorzenia. Sąd uznał również, że nie polegają na prawdzie twierdzenia pozwanej, jakoby we wniosku o przyznanie pożyczki zmarła deklarowała dochody na poziomie 6.000 zł, skoro z treści tego wniosku (strona 2 – k. 98) wprost wynika, że W. U. podała dochód w wysokości 1.041,13 zł, a jako jego źródło rentę. Przypomnienia wymaga, że zaciągnięte zobowiązanie, choć z opóźnieniami, było spłacane przez dłużniczkę, co prowadzi do wniosku, że miała ona realne możliwości wywiązania się z zawartej umowy.

Mając powyższe na uwadze Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 26.711,36 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym, nie więcej niż dwukrotność odsetek ustawowych za opóźnienie w stosunku rocznym, od dnia 26 lipca 2021 roku do dnia zapłaty.

M.-prawną podstawę roszczenia odsetkowego powoda stanowi przepis art. 481 § 1 k.c., zgodnie z treścią którego jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Wskazany przepis art. 481 k.c. obciąża dłużnika obowiązkiem zapłaty odsetek bez względu na przyczyny uchybienia terminu płatności sumy głównej. Sam fakt opóźnienia przesądza, że wierzycielowi należą się odsetki. Dłużnik jest zobowiązany uiścić je, choćby nie dopuścił się zwłoki w rozumieniu art. 476 k.c., a zatem nawet w przypadku gdy opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności i choćby wierzyciel nie doznał szkody. Odpowiedzialność dłużnika za ustawowe odsetki w terminie płatności ma zatem charakter obiektywny. Do jej powstania jedynym warunkiem niezbędnym jest powstanie opóźnienia w terminie płatności.

Z uwagi na przyjęcie przez pozwaną spadku po zmarłej W. U.

z dobrodziejstwem inwentarza, Sąd na podstawie art. 319 k.p.c. zastrzegł pozwanej prawo powołania się w toku egzekucji zasądzonego od niej świadczenia pieniężnego na ograniczenie odpowiedzialności do wartości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku.

O kosztach procesu orzeczono w oparciu o art. 98 k.p.c. zasądzając od pozwanej na rzecz powoda kwotę 4.990 zł. Koszty te objęły opłatę sądową od pozwu – 1.336 zł, wynagrodzenie pełnomocnika w stawce minimalnej – 3.600 zł, opłatę skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł, koszt wydania wypisu z aktu poświadczenia dziedziczenia – 20 zł oraz koszt pisma do Sądu z zapytaniem o wykaz inwentarza – 17 zł.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w wyroku.